

**ПІВДЕННИЙ ФІЛІАЛ
„КРИМСЬКИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”
НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

КОЗАЧЕНКО ЛІЛІЯ АНАТОЛІЇВНА

УДК 663.2:330.14

**УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ КАПІТАЛУ
ВИНОРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

**08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(економіка сільського господарства і АПК)**

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Сімферополь – 2008

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Одеській національній академії харчових технологій
Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор економічних наук, професор

ХАРКІВСЬКИЙ Дмитро Федорович,

Одеська національна академія харчових технологій,
завідувач кафедри менеджменту та фінансів

Офіційні опоненти - доктор економічних наук, професор

МАРМУЛЬ Лариса Олександрівна,

Херсонський державний аграрний університет, завідувач
кафедри бухгалтерського обліку і аудиту, проректор з
міжнародних зв'язків

кандидат економічних наук, доцент

ДОДОНОВ Сергій Володимирович,

Південний філіал „Кримський агротехнологічний університет”
Національного аграрного університету,
декан обліково-фінансового факультету, м.Сімферополь

Захист відбудеться „22” травня 2008 р. о 12.30 годині на засіданні спеціалізованої
вченої ради К 52.805.01 у Південному філіалі „Кримський агротехнологічний університет”
Національного аграрного університету за адресою: 95492, м. Сімферополь, смт. Аграрне,
корп.1, ауд.514.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Південного філіалу „Кримський
агротехнологічний університет” Національного аграрного університету за адресою: 95492,
м. Сімферополь, смт. Аграрне, корп. 1.

Автореферат розісланий „21” квітня 2008р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
кандидат економічних наук, доцент

С.Я.Дементьєва

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Виноробство є стратегічною галуззю АПК Півдня України. Однак, ситуація, що склалася на вітчизняному ринку вина, далека від наявних можливостей. База вітчизняного виноробства продовжує стрімко скорочуватися, темпи старіння і розкорчування лози значно перевищують темпи посадки, у результаті чого площі виноградників за останні п'ять років в Україні значно зменшилися. Сьогодні загальна площа виноградників складає 75,8 тис. га (для порівняння, у 1966р. ця цифра дорівнювала 323,4 тис. га). Крім того, виноробні підприємства мають значну зношеність технологічного обладнання, не завжди наявність і склад певних видів активів відповідає обсягам і асортименту виробництва винопродукції. Тому перед кожним виноробним підприємством стоїть задача вміло використовувати всі елементи механізму управління і створити такі умови, які дозволяють усунути небажані відхилення від стійкого розвитку. Принциповим для української виноробної галузі є застосування такого організаційно - економічного механізму, в якому поєднується управління вирощуванням винограду та управління виробництвом вина, де контролюється все – від моменту посадки виноградної лози до розливу в пляшки і наклеювання етикеток. Звичайно, все це вимагає залучення значних обсягів капіталу у цю галузь.

Слід відзначити, що проблемам вивчення складу та структури, а також ефективності формування капіталу присвячено багато робіт зарубіжних вчених-економістів: А. Гропеллі, Дж.К. Ван Хорна, Дж.М. Ваховича, Е. Нікбахта, М. Міллера, Ф. Модільяні, Є.Ф. Брігхема; в російській літературі можна виділити роботи Балабанової І.Т., Белоліпецького В.Г., Ковальова В.В., Стоянової О.С. Теоретичні і методичні підходи до розкриття аспектів управління структурою капіталу представлені в роботах вітчизняних фахівців: І.О.Бланка, М.Д. Білик, В.Г. Андрійчука, Г.Г. Кірейцева, А.М. Поддєрьогіна, Л.М. Ремньової, В.П. Савчука, В.М. Суторміної. Питанням створення сприятливих умов для формування оптимальної структури капіталу у виноградарсько-виноробному підкомплексі АПК України присвячені дослідження А.М.Авидзби, О.М.Гаркуші, О.П.Дикань, О.Ю.Єрмакова, Л.О.Мармуль, М.В.Мелконян, Ю.М.Новікова, М.О.Пелях, П.Т.Саблука, М.С.Сачаво, Д.Ф. Харківського, І.І.Червеня та інші.

Проте дана проблема потребує подальшої розробки, так як не всі сторони управління формуванням капіталу отримали в наукових працях однаково повне висвітлення. Крім того, деякі думки мають протиріччя, а більшість питань носить дискусійний характер. Складність дослідження полягає у тому, що воно охоплює широке коло економічних питань, які не можна розглядати у відриві від історично сформованого процесу виноробства. А відтак, виникла необхідність розробки збалансованої концепції розвитку та впровадження нової стратегії ефективного управління формуванням капіталу підприємств виноробної галузі. Наукова і практична значущість вирішення цих проблем обумовлюють актуальність обраної теми, цілі та напрями її дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дослідження входить до плану науково-дослідної роботи відділу інвестицій Національного наукового центру „Інститут аграрної економіки” УААН „Розробити пропозиції щодо інвестиційного забезпечення АПК в ринкових умовах” (ДР №0101U000242), кафедри менеджменту та фінансів Одеської національної академії харчових технологій „Удосконалення фінансово-кредитних відносин в АПК” (ДР №0110U005102).

Мета і задачі дослідження. Метою дисертаційного дослідження є розробка теоретико-методичних засад і практичних рекомендацій з удосконалення механізму управління формуванням капіталу виноробних підприємств Південного регіону України.

Для досягнення цієї мети в роботі були поставлені і вирішені завдання:

- дослідити економічні умови формування капіталу виноробних підприємств та систематизувати існуючі концепції його управління;
- визначити специфічні особливості і фактори формування структури капіталу виноробних підприємств та вдосконалити його класифікацію;

- обґрунтувати систему критеріїв оцінки фінансової стійкості та проаналізувати її стан на виноробних підприємствах;

- визначити сукупність критеріїв оцінки ефективності використання методів управління капіталом та обґрунтувати його оборотність і рентабельність на виноробних підприємствах;

- розробити економіко-математичну модель оптимізації структури управління капіталом виноробного підприємства та визначити її ефективність в цій галузі;

- обґрунтувати практичні рекомендації щодо пріоритетних напрямів використання капіталу виноробними підприємствами.

Об'єктом дослідження визначено процес управління формуванням капіталу виноробних підприємств.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних питань щодо управління формуванням капіталу виноробних підприємств з метою оптимізації його структури та ефективного використання на сучасному етапі господарювання.

Методи дослідження. Теоретичною і методичною базою дослідження є фундаментальні положення наукових праць вітчизняних та зарубіжних учених з досліджуваної проблеми.

Інформаційну базу дослідження склали законодавчі акти та державні нормативні документи, офіційні статистичні матеріали Державного комітету статистики України, Головного управління статистики Миколаївської та Одеської областей, статистична, виробнича та фінансова звітність виноробних підприємств регіону.

У процесі дослідження були використані такі методи:

- спостереження, порівняння, аналіз і узагальнення – для постановки проблеми і з'ясування внутрішньої суті та природи об'єкта дослідження; вивчення його деталізації та залежності від різноманітних факторів; опрацювання практичних рекомендацій щодо управління формуванням капіталу підприємств;

- економічного аналізу – для характеристики сучасного економічного стану підприємств, що досліджувались; визначення особливостей та тенденцій формування структури капіталу підприємств;

- економіко-математичне моделювання – для визначення оптимальних рішень при управлінні формуванням капіталу.

Наукова новизна одержаних результатів дисертаційної роботи, що виносяться на захист, полягає у тому, що:

вперше:

- з метою уточнення економічної сутності капіталу пропонується його альтернативне визначення як потенційної вартості, що через здійснення інвестицій трансформується в активи підприємства з метою розширеного відтворення;

- на основі детального аналізу факторів впливу та узгодженості дій і функцій всіх рівнів організації та управління виробництвом запропоновано концепцію збалансованого управління формуванням капіталу виноробних підприємств, що дозволить зменшити дефіцит власного і позикового капіталів і тим самим забезпечити на ринку вина міцні позиції;

- розроблено та апробовано економіко-математичну модель оптимізації структури капіталу виноробних підприємств, що дозволяє при прийнятті конкретних управлінських рішень визначити раціональні обсяги власного та позикового капіталів;

удосконалено:

- наукові концепції стосовно характеристик капіталу, з посиланням на представників економічної теорії, які розглядають капітал як об'єкт економічного управління; накопичену цінність; інвестиційний та інноваційний ресурс; джерело доходу; об'єкт надання переваги у часі; об'єкт купівлі-продажу; носій фактору ризику; носій фактору ліквідності; фактор виробництва; фактор конкурентоспроможності;

- із метою отримання різнобічної інформації про сутність капіталу підприємства, розроблена класифікація капіталу, яка включає його поділ на окремі види за 18 ознаками;

- методи оптимізації структури капіталу підприємств, що можуть використовуватися для вирішення сучасних завдань управління. При чому змістовним визначено ефект від застосування відразу двох критеріїв оптимізації структури капіталу – середньозважена вартість капіталу та фінансова стійкість;

дістали подальшого розвитку:

- сукупність показників для оцінки фінансової стійкості виноробних підприємств: коефіцієнт автономії; коефіцієнт фінансового леверіджу; коефіцієнт заборгованості; коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності; коефіцієнт довгострокової заборгованості; коефіцієнт поточної заборгованості; коефіцієнт маневреності власного капіталу; коефіцієнт страхування бізнесу;

- основні стратегічні цілі формування капіталу виноробних підприємств: визначення політики управління формуванням капіталу; забезпечення мінімальної вартості капіталу; забезпечення задоволення потреб у відповідних видах активів; мінімізація рівня фінансових ризиків.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження дозволяють запровадити і удосконалити на виноробних підприємствах процес управління структурою капіталу шляхом підбору його видів, що дозволить забезпечити оптимальну вартість при мінімальному рівні фінансових ризиків.

Результати дослідження, щодо формування оптимальної структури капіталу зараз застосовуються на підприємствах вторинного виноробства Миколаївської області: ВАТ „Зелений Гай” (Довідка №451 від 04.06.07р.), ВАТ „Радсад” (Довідка №318 від 23.08.07р.), ТОВ „Сандора” (Довідка №423 від 18.06.07р.).

Наукові результати дисертаційної роботи знайшли застосування у навчальному процесі при розробці методичного забезпечення й викладанні дисциплін на факультеті економіки, менеджменту та бізнесу Одеської національної академії харчових технологій та на факультеті економіки та підприємництва Миколаївського міжрегіонального інституту розвитку людини ВНЗ „ВМУРОЛ „Україна”.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею, отримані результати є особистим надбанням автора. Із двох наукових праць, опублікованих у співавторстві, в дисертації використані тільки ті ідеї та положення, що є результатом особистої роботи здобувача і становлять індивідуальний внесок автора, а саме: збір і аналіз даних, що відображають особливості управління та обґрунтування підходів щодо формування капіталу виноробних підприємств.

Апробація результатів дисертації. Наукові положення основних результатів дослідження та їх практичне застосування повідомлені і обговорювалися здобувачем на наступних науково-практичних конференціях: науковій конференції професорсько-викладацького складу Одеського державного аграрного університету (Одеса, 2005); Міжнародній науково-практичній конференції „Концептуальні напрями стратегічного розвитку нової аграрної політики України” (Луганськ, 2006); XII Міжнародній науково-практичній конференції „XXI століття: Наука. Технологія, Освіта” (Мукачєво, 2007); науковій конференції викладацького складу економічного факультету Одеської національної академії харчових технологій (Одеса, 2007); науковій конференції професорсько-викладацького складу Одеського державного аграрного університету (Одеса, 2007).

Публікації. Основні результати досліджень опубліковані здобувачем у 9 наукових працях загальним обсягом 7,06 друк. арк., з яких 7 статей – у наукових фахових виданнях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків за розділами, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Повний обсяг дисертації – 204 сторінки друкованого тексту. Робота містить 44 таблиці, 7 рисунків, 11 додатків, список використаних літературних джерел складається із 201 найменування. Обсяг основного тексту дисертації становить 173 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження, сформульовано мету та зміст поставлених завдань для її досягнення, вказано зв'язок з науковою темою, визначено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено інформацію про їх апробацію та особистий внесок здобувача.

В першому розділі „**Теоретичні основи управління формуванням капіталу підприємств**” досліджено теорію та методика управління формуванням структури капіталу підприємства як суб'єкту господарських відносин, розкрито значення та економічну сутність капіталу на мікрорівні, а також здійснено класифікацію його видів.

Здійснено узагальнення наукових концепцій стосовно підходів щодо управління формуванням капіталу. Систематизовано погляди вчених-економістів, які розглядають капітал як об'єкт економічного управління; накопичену цінність; фактор виробництва; інвестиційний ресурс; джерело доходу; об'єкт надання переваги у часі; об'єкт купівлі-продажу; носій фактору ризику; носій фактору ліквідності з визначенням представників економічної теорії та їх точок зору щодо трактування сутності капіталу.

Встановлено, що не є можливим визначення єдиного оптимального підбору співвідношення структурних елементів капіталу, як для декількох виноробних підприємств, так і для одного підприємства на весь період його діяльності. Виявлено, що процес оптимізації структури капіталу має базуватися на основі встановлення такого співвідношення параметрів його обсягів та структурних елементів, який забезпечуватиме дотримання заданого критерію оптимізації. При цьому формування оптимальної структури капіталу повинно враховувати два основні критерії: середньозваженої вартості капіталу та рівня фінансової стійкості. Адже саме ці критерії дозволяють встановити наскільки ефективно та раціонально підприємство управляє власними та позиковими засобами. Важливим є те, щоб наявні власні та запозичені джерела формування активів підприємства відповідали стратегічним цілям його розвитку. Слід відзначити, що наявність великої кількості вільних грошових коштів може ускладнювати господарську діяльність підприємства через їх іммобілізацію в надлишкові виробничі запаси та витрати. Тому фінансова стійкість підприємства є відображенням ефективного формування та використання фінансових ресурсів, необхідних для нормального функціонування підприємства. Необхідність застосування розрахунку середньозваженої вартості капіталу обумовлена потребами управління структурою капіталу. Відтак, важливим є дослідження впливу структури капіталу підприємства на показники його стійкості, та розробка співвідношення власного й позикового капіталу.

У вітчизняній та зарубіжній економічній літературі відображено достатню кількість різних підходів до визначення поняття „капітал”. Але при загальній схожості понять вони мають відмінності. На основі критичного аналізу різних підходів до визначення природи капіталу на мікроекономічному рівні пропонуємо його альтернативне визначення - як потенційної вартості, яка через здійснення інвестицій трансформується в активи підприємства з метою розширеного відтворення.

З метою отримання різнобічної інформації про сутність капіталу підприємства, нами розроблена його класифікація, яка поділяється на окремі види за 18 ознаками. До основних класифікаційних ознак капіталу підприємства, що були окреслені у наукових роботах економістів, додатково обґрунтовано 2 ознаки класифікації капіталу: за метою використання – на виробничий, спекулятивний і страховий та за методами оцінки – на реальний та номінальний.

У другому розділі „**Структура та ефективність формування капіталу виноробних підприємств**” досліджено економічні умови формування капіталу виноробних підприємств, склад та структуру капіталу в цілому та у розрізі його видів, а також особливості управління формуванням капіталу підприємствами даної галузі; визначено фінансову стійкість виноробних підприємств Миколаївської області та ефективність використання ними капіталу.

Слід визнати, що АПК найбільш вразливий сектор вітчизняного виробництва. А виноградарство та виноробство – консервативні галузі, де зміни відбуваються досить повільно. На вирощування винограду та виробництво якісного вина потрібно багато часу. Останнім часом розвиток виноробної промисловості характеризується скороченням якісного асортименту продукції, складним фінансово-економічним станом більшості підприємств та високим коефіцієнтом зносу основних виробничих фондів, особливо їх активної частини. Більша частина виноробних підприємств України створена, в основному, в 60-70-ті роки. Їх обладнання фізично та морально застаріло, що потребує значних інвестицій у капітальний ремонт, реконструкцію, модернізацію основних фондів. В умовах обмеженості фінансових ресурсів вкладення капіталу повинно бути максимально вигідними і ефективними.

Встановлено, що протягом 2004-2006 рр. між структурою капіталу і розміром підприємства має місце певна залежність (табл.1). Найвища питома вага позикового капіталу, порівняно з іншими підприємствами, спостерігалось у ВАТ „Зелений Гай”, яке становило на 01.01.2007 р. 51,3 % та у ТОВ „Сандора” – 57 %. У ВАТ „Радсад”, яке тривалий час не залучало значних сум позикових засобів, протягом досліджуваного періоду також спостерігалась чітка тенденція зростання частки позикового капіталу в його загальному розмірі та зниження питомої ваги власного капіталу до 85,6 %.

За період 2004-2006 рр. в середньому по виноробних підприємствах області мало місце зменшення питомої ваги власного капіталу в загальній сумі капіталу (з 53,2 % на 01.01.2004 р. до 43,6 % на 01.01.2007 р.), яке відбулося, в основному, за рахунок зниження частки власного капіталу в таких виноробних підприємствах як ВАТ „Зелений Гай” та ТОВ „Сандора”. Завдяки проведеним дослідженням, можна зробити наступний висновок: чим меншим є розмір виноробного підприємства, тим більшу частку власного капіталу воно має у сукупному капіталі і, навпаки, при збільшенні розміру підприємства галузі зростає питома вага позикового капіталу (див. табл. 1).

Таблиця 1

Питома вага власного та позикового капіталу в загальній сумі капіталу виноробних підприємств Миколаївської області (%)

Назва підприємства	Середній розмір капіталу у за 2002-2006рр., тис.грн.	На 01.01.2004р.		На 01.01.2005р.		На 01.01.2006р.		На 01.01.2007р.	
		власний капітал	позиковий капітал	власний капітал	позиковий капітал	власний капітал	позиковий капітал	власний капітал	позиковий капітал
ВАТ „Радсад”	34188	95,7	4,3	95,6	4,4	95,6	4,4	85,6	14,4
ВАТ „Коблево”	53338	70,8	29,2	60,0	40,0	55,8	44,2	53,0	47,0
ВАТ „Зелений Гай”	75665	66,3	33,7	35,7	64,3	44,3	55,7	48,7	51,3
ТОВ „Сандора”	211008	48,8	51,2	44,0	56,0	43,4	56,6	43,0	57,0
В середньому	X	53,2	46,8	47,5	52,5	46,6	53,4	43,6	56,4

Так, найбільшу питому вагу статутного капіталу в сумі власного капіталу мало ВАТ „Радсад” (з середнім розміром капіталу за 2002-2006 рр.- 34,2 млн.грн.) – 85,6 % на 01.01.2007 р., а найменшу питому вагу – 43 %- ТОВ „Сандора” (з середнім розміром капіталу за 2002-2006 рр. 211 млн.грн.).

Отримані результати дозволяють встановити наступну залежність: чим менший розмір підприємства, тим більшу частку власного капіталу воно має у сукупному капіталі. Співставлення даних структури капіталу та активів дозволяють виявити такий факт: чим

більше питома вага необоротних активів у сукупних активах, тим більшу питому вагу займає власний капітал у сукупному капіталі. Так, у ВАТ "Радсад" ці значення становили на 01.01.2007 р. відповідно 60,6 та 85,6 %, а у ТОВ „Сандора” – 55,5 та 43,0 %. І, навпаки, чим більше питома вага оборотних активів у сукупних активах, тим більшу частку займає позиковий капітал у загальній сумі капіталу.

Підтвердити результати наших досліджень ми можемо, здійснивши групування винзаводів за концентрацією капіталу на одне підприємство (табл. 2). За об'єкти групування ми взяли 20 виноробних підприємств Одеської області: ЗАТ "Болградський винзавод", ЗАТ "Кілійський винзавод", ВАТ "Саратський винзавод", ВАТ "Татарбунарський винзавод", ЗАТ "Одесавинпром", ЗАТ "Ізмаїльський винзавод", ЗАТ "Одеський коньячний завод", МДП "Овідіопольський винзавод", Писарівський спиртзавод, НВП "Нива" (м. Одеса), ВАТ "Чорноморська перлина", ЗАТ „Вікторія”, ЗАТ "Одеський завод шампанських вин", ВАТ "Білгород-Дністровський винзавод", ВАТ „Барабойський завод продтоварів”, ВАТ „Ренійський винзавод”, ТОВ „Котовський виноробний завод”, радгосп-завод „Шампань України”, ЗАТ „Одеський виноробний завод”, ВАТ „Одеський степ” та 4 виноробні підприємства Миколаївської області: ВАТ „Коблево”, ВАТ „Зелений Гай”, ВАТ „Радсад”, ТОВ „Сандора”.

Як свідчать дані табл. 2, збільшення концентрації капіталу на 1 винзавод викликає збільшення показників питомої ваги позикового капіталу і оборотних активів. І це не є випадковим: адже необоротні активи фінансуються, в основному, за рахунок власного капіталу, а оборотні – за рахунок позикового, переважну питому вагу якого складають поточні зобов'язання.

Таблиця 2

Вплив концентрації капіталу виноробних підприємств Південного регіону на структуру активів і капіталу, в середньому за 2004-2006 рр.

Групи винзаводів за концентрацією капіталу, млн. грн.	Кількість підприємств		Питома вага власного капіталу, %	Питома вага позикового капіталу, %	Питома вага необоротних активів, %	Питома вага оборотних активів, %
	шт.	%				
До 173,5	12	50	58,4	41,6	60,2	39,8
173,6 – 249,5	7	33,3	47,6	52,4	45,1	54,9
Понад 249,5	5	16,7	41,8	58,2	40,4	59,6
Всього і в середньому	24	100,0	49,3	50,7	48,6	51,4

Спостерігається зниження частки статутного капіталу, іншого додаткового капіталу та резервного капіталів у складі власного капіталу в середньому по сукупності. При формуванні власного капіталу пріоритетними джерелами на невеликих виноробних підприємствах став нерозподілений прибуток та інший додатковий капітал, а на великих і середніх - статутний капітал та нерозподілений прибуток.

Значну частину позикового капіталу становить зовнішній позиковий капітал, більшість якого належить кредиторській заборгованості за товари, роботи, послуги. Розміри довгострокового позикового капіталу та кредиторської заборгованості протягом досліджуваного періоду зросли і займають наприкінці періоду вагоме місце серед джерел формування капіталу. Знизилась питома вага короткострокових банківських кредитів.

Обґрунтована система критеріїв оцінки фінансової стійкості виноробних підприємств та уточнена методика їх визначення. Рівень фінансового ризику, пов'язаного зі структурою джерел формування капіталу підприємств, за 2004-2006рр. збільшився, більшість коефіцієнтів

не знаходиться в межах норми, відчувається значна нестача власного капіталу для формування оборотних активів, а рівень страхування операційної діяльності дуже низький. Фінансова стійкість виноробних підприємств Миколаївської області за 2004-2006рр. є низькою, а ймовірність їх банкрутства з кожним роком зростає.

Для комплексної оцінки ефективності використання капіталу підприємствами виноробної галузі нами пропонується використовувати 2 групи показників: показники оборотності (коефіцієнт оборотності та період обороту) всього використовуваного капіталу, власного капіталу, позикового капіталу, фінансового кредиту, товарного кредиту, внутрішньої кредиторської заборгованості та показники рентабельності: рівень рентабельності всього використовуваного капіталу, рівень рентабельності власного капіталу, ефект фінансового леверіджу та уточнена методика їх визначення. Показники оборотності і рентабельності досить низькі й мають тенденцію до зниження. В роботі набула подальшого розвитку модель розрахунку середньозваженої вартості капіталу та факторний аналіз ефекту фінансового леверіджу, що дає змогу управляти формуванням капіталу виноробних господарюючих суб'єктів з урахуванням впливу необхідних джерел.

У третьому розділі „**Напрями управління формуванням та використанням капіталу виноробними підприємствами**” розроблено концепцію управління формуванням капіталу господарюючих суб'єктів виноробної галузі; сформовано стратегію управління формуванням капіталу виноробних підприємств регіону; розроблено та апробовано економіко-математичну модель оптимізації структури капіталу для виноробних підприємств Миколаївської області; визначено складові державного механізму управління та пріоритетні напрями використання капіталу у виноробній галузі.

Запропоновано концептуальні підходи збалансованого управління формуванням капіталу виноробних підприємств, що дозволить стимулювати відновлення стійких показників діяльності та створює умови для компетентного управління на всіх етапах формування власного і позикового капіталу і управління розвитком виноробної галузі в цілому. Основними складовими концептуальної системи управління формуванням капіталу виноробних підприємств визначено: правове, науково-методичне, фінансово-економічне, інтелектуальне, технічне, інформаційне забезпечення; державна підтримка; співробітництво з Європейськими та світовими організаціями.

При дослідженні умов та особливостей процесу управління формуванням капіталу на виноробних підприємствах Південного регіону було виявлено, що їх більшість обрало таку форму господарювання, як акціонерне товариство (відкрите або закрите). На наш погляд, існує необхідність у створенні моделі управління формуванням капіталу, що забезпечувала б стратегічну політику розвитку виноробного підприємства на прикладі існуючих в Південному регіоні акціонерних товариств. Об'єктом управління являється капітал, його склад і структура, джерела його формування та ефективність використання. Як правило, суб'єкт управління в акціонерних товариствах не виділяється. Всі його структурні ланки являються суб'єктами, причому кожна з них наділена своїми повноваженнями і обов'язками, від яких залежить визначення політики управління формуванням капіталу (рис. 1).

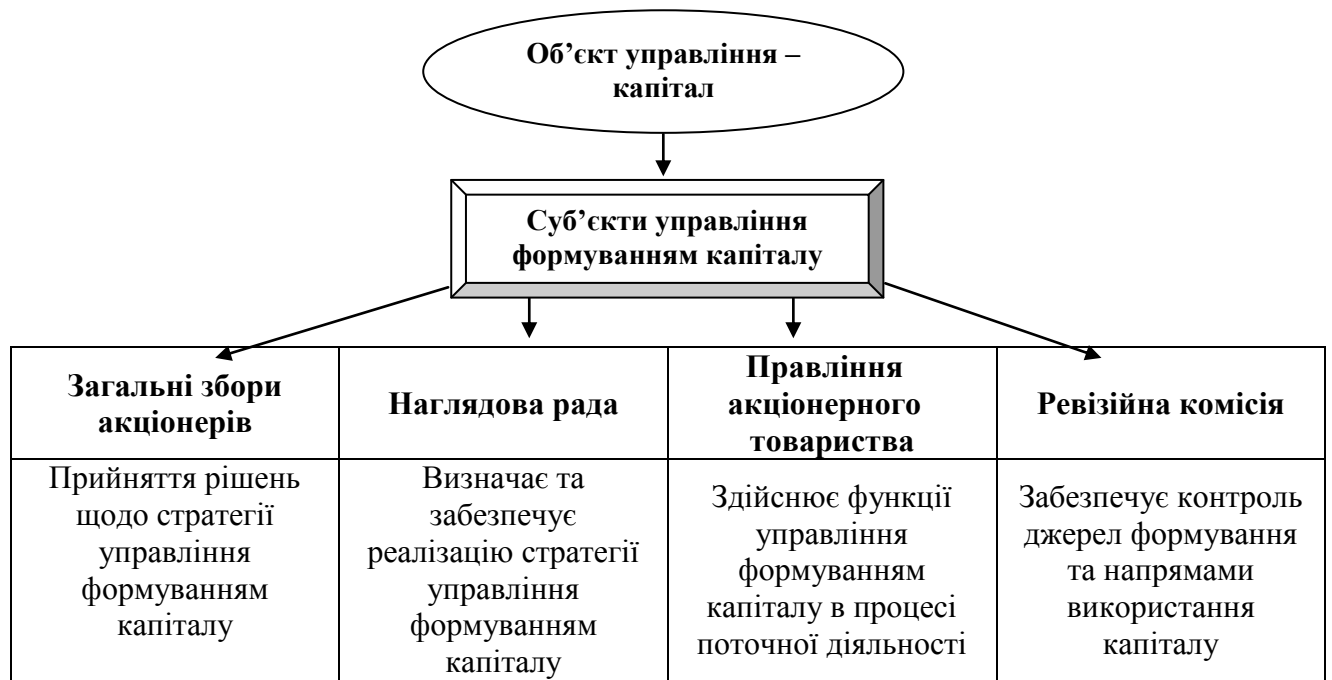

Рис. 1 Модель управління формуванням капіталу акціонерних

Зважаючи на низькі показники фінансової стійкості виноробних підприємств Миколаївської області та високий рівень ризику використання великих обсягів позикового капіталу, пропонується „помірний” підхід до формування капіталу. Проте на даному етапі розвитку галузі необхідно враховувати, що визначальну роль серед позикових джерел капіталу виноробних підприємств займає кредиторська заборгованість.

Виходячи з цього, при забезпеченні підприємства необхідними видами активів і контролю за їх ефективним використанням, потрібно у запропоновані підходи внести відповідні зміни. При цьому для ВАТ „Радсад”, що є найбільш стійким виноробним підприємством, пропонується підхід, коли оборотні активи фінансуються короткостроковим позиковим капіталом, а необоротні активи – власним капіталом та довгостроковим позиковим капіталом; для ВАТ „Коблево”, що має значні можливості залучення додаткового капіталу – підхід, коли необоротні активи та постійні оборотні активи фінансуються за рахунок власного капіталу та довгострокового позикового капіталу, а змінні оборотні активи фінансуються короткостроковим позиковим капіталом; для ВАТ „Зелений Гай”, що

знаходиться у кризовому стані і ТОВ „Сандора”, яке має нестійкий фінансовий стан та широкі можливості залучення кредитів банків –підхід, коли необоротні активи та частина оборотних активів фінансуються за рахунок власного капіталу та довгострокового позикового капіталу, а інша частина оборотних активів фінансуються короткостроковим позиковим капіталом.

Оскільки основним фактором зниження ефекту фінансового левеґіду було зростання вартості позикового капіталу, ми можемо констатувати, що максимально ефективним щодо оптимізації структури капіталу виноробних підприємств є метод поєданого ефекту мінімізації вартості капіталу та забезпечення фінансової стійкості, який має можливість динамічної варіативності застосування за різних умов поелементного формування цільової структури капіталу. Тобто, при формуванні капіталу виноробних підприємств ми повинні врахувати три основні стратегічні цілі: забезпечення мінімальної вартості капіталу; забезпечення задоволення потреб у відповідних видах активів; мінімізація рівня фінансових ризиків. Виноробним підприємствам Миколаївської області слід звернути особливу увагу на удосконалення управління фінансовим та товарним кредитами і формувати раціональні обсяги довгострокових і короткострокових кредитів банку та кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги. Результати цих досліджень дозволили виявити підходи до оцінки структури капіталу і визначити напрями її оптимізації на виноробних підприємствах Південного регіону України.

Запропонована економіко-математична модель оптимізації структури капіталу виноробних підприємств. Так, для досягнення ВАТ „Радсад” відповідної фінансової стійкості та мінімальної вартості капіталу співвідношення власного і позикового капіталу повинне скласти 65,4 % до 34,6 % проти середнього рівня за 2002-2006 рр. 96,3 % до 3,7 %. Для отримання оптимального варіанту ВАТ „Коблево” співвідношення власного і позикового капіталу повинне скласти 66,4 % до 33,6 % проти середнього рівня за 2002-2006 рр. 70,4 % до 29,6 %. З метою ефективного формування капіталу і підвищення фінансової стійкості підприємства, на якому склалася передкризова ситуація, ВАТ „Зелений Гай” співвідношення власного і позикового капіталу повинне складати 60 % до 40 % проти середнього рівня за 2002-2006 рр. 47,1 % до 52,9 %. З метою досягнення ТОВ „Сандора” відповідної фінансової стійкості та мінімальної вартості і ефективності формування капіталу співвідношення власного і позикового капіталу повинне складати 50 % до 50 % проти середнього рівня за 2002-2006 рр. 48,6 % до 51,4 %, тобто, існуюча структура капіталу підприємства є дуже близькою до оптимальної. В середньому по виноробним підприємствам Миколаївської області відповідно до оптимального варіанту, співвідношення власного і позикового капіталу повинно бути 54,8 % до 45,2 % проти середньорічного 50,7 % до 49,3 %. Відповідно до нормативного значення, всі показники за оптимальним варіантом забезпечують фінансову стійкість будь-якого виноробного підприємства. Аналізуючи ефективність сформованої структури капіталу, слід порівняти середньозважену вартість капіталу з тією, що сформувалась на підприємствах за ряд періодів (табл. 3).

Таблиця 3
Середньозважена вартість капіталу виноробних підприємств Миколаївської області, %

Назва підприємства	В середньому за 2002-2006 рр.	За оптимальним рішенням	Оптимальне рішення (+;-) до середньорічного рівня
ВАТ „Радсад”	9,8	5,0	-4,8
ВАТ „Коблево”	13,7	8,5	-5,2
ВАТ „Зелений Гай”	11,0	9,2	-1,8
ТОВ „Сандора”	22,3	10,7	-11,6
В середньому	18,4	9,4	-9,0

Як бачимо, середньозважена вартість капіталу за оптимальним варіантом, запропонованим нами, знизилась майже вдвічі порівняно з її середньорічним рівнем за 2002-2006 рр., а саме: у ВАТ „Радсад” – на 4,8 %, у ВАТ „Коблево” – на 5,2 %, у ВАТ „Зелений Гай” – на 1,8 %, у ТОВ „Сандора” – на 11,6 %. В середньому по виноробних підприємствах Миколаївської області відповідно до оптимального варіанту, середньозважена вартість капіталу порівняно з середньорічним рівнем за 2002-2006 рр. знизилась на 9 %. І це надзвичайно важливі значення, оскільки основним фактором зростання ефекту фінансового леверіджа є саме зниження вартості капіталу.

Виноробним підприємствам доцільно поновлювати і розвивати власні виноградні території, створювати оптимальні за розміром і сортовим складом сировинної бази. Від цього залежить ціна і якість виноградної сировини, виноматеріалів і, отже, розмір отриманого чистого прибутку. Але для цього потрібно здійснювати великі обсяги вкладення капіталу. Розмір виноградників повинен забезпечувати можливість ефективного використання техніки, впровадження нових технологій, пов'язаним із наявністю трудових ресурсів. Слід додати, що виноградники важливі для держави перш за все з соціального погляду. Кожні 50 гектарів виноградників створюють 25 робочих місць: два гектари винограднику обробляє одна людина.

Виноробні підприємства України, в першу чергу, мають інвестувати кошти у придбання технологічного обладнання, яке дозволить: автоматизувати процеси прийому і переробки винограду; одержання суслу без зниження його якості; створити умови для механізованого бродіння суслу; обладнати приміщення для зберігання і витримки вин з обов'язковим регулюванням температури. Нове обладнання повинне забезпечити як найповніше використання сировини, зменшення її витрат, а також забезпечити економію допоміжних матеріалів, тепла і електроенергії.

На державному рівні доцільно було б проведення єдиної науково-технічної політики для вирішення проблем розробки та забезпечення виноробних підприємств спеціалізованими механізмами, машинами, обладнанням та устаткуванням різного функціонального призначення.

Пріоритетними напрямками вкладення капіталу виноробних підприємств є: будівництво приміщень для зберігання і витримки винопродукції; реконструкція діючих потужностей; оснащення сучасними технологічними ємкостями, обладнанням; придбання ліній стерильного розливу готової винопродукції та холодильних установок. Перспективними і доцільними будуть вкладення капіталу у створення спеціально обладнаних цехів або у будівлі куштових підприємств при діючих виноробних заводах для комплексної переробки винограду. Правильне використання відходів може дати цінну продукцію для інших галузей.

Заслуговує уваги досвід підприємств вторинного виноробства, які поруч із винами диверсифікували свою діяльність у виготовлення коньяків – ВАТ „Зелений Гай”, соків – ТОВ „Сандора” в Миколаївській області; мінеральних і столових вод - ВАТ „Чорноморська перлина” в Одеській області. В Інституті винограду і вина „Магарач” розроблений харчовий концентрат поліфенолів винограду „Єноант”, який використовують для лікування і профілактики багатьох захворювань при порушенні антиоксидантного балансу в організмі людини.

Для забезпечення формування достатнього обсягу власного капіталу пропонується на рівні держави прийняти такі закони, які б дійсно регулювали вітчизняне виноробство. Доцільно змінити: розмір сплати фіксованого податку з 1 гектару виноградників; залучати 50% акцизного збору для фінансування посадки нових виноградників; переглянути ставки акцизів і вартості ліцензій; скасувати акцизний збір на марочні, сухі, ігристі столові вина; податок на додану вартість нараховувати лише на готову винопродукцію; необхідне державне фінансування розвитку сировинної бази виноробства; розробка спеціальних державних програм по збереженню кращих сортів винограду; для обслуговування підприємств АПК створити спеціалізовану фінансову установу; гарантувати відшкодування страховими компаніями не менше 50% втрат аграрних підприємств; створити структури

ціленаправленої боротьби з фальсифікацією та контрабандою вин і коньяків; за фальсифікацію вино-коньячної продукції притягувати до відповідальності.

За своїм технічним рівнем виноробство України відстає від Європейського приблизно на 40 років. На нашу думку, одним із шляхів виходу із глухого кута є активна участь нашої держави у роботі Міжнародної організації Виноградарства та Виноробства. Статус України у якості спостерігача в цій організації суттєво обмежує дії фахівців як у розробці заходів Організації так і у прийнятті рішень, які були б корисними для нашої країни. Це також дозволить не тільки виноградарям широко залучати до співробітництва відомих закордонних спеціалістів, а й впроваджувати новітні технології вирощування винограду і виробництва вина.

ВИСНОВКИ

Важливість виноробства як стратегічної галузі АПК України передбачає вкладення у її розвиток значних розмірів капіталу, що вимагає принципово нових підходів в управлінні підприємствами даної галузі. Наукове ж обґрунтування оптимальних розмірів капіталу на сучасному етапі пов'язане з необхідністю визначення стратегічних напрямів щодо його формування, розробки оптимального співвідношення певних видів капіталу, формуванням пріоритетних напрямів його вкладення для розвитку виноробства України. Дослідження даних питань дозволяє сформулювати висновки теоретичного, науково-методичного, практичного характеру і внести наступні пропозиції та рекомендації:

1. Сучасне управління формуванням капіталу ґрунтується на основі узагальнення наукових концепцій, що визначають його сутність як об'єкту економічного управління; накопичену цінність; інвестиційний та інноваційний ресурс; джерело доходу; об'єкту надання переваги у часі; об'єкту купівлі-продажу; носія фактору ризику та ліквідності; фактору виробництва та конкурентоспроможності.

2. Процес оптимізації структури капіталу має базуватися на основі встановлення такого співвідношення параметрів його обсягів та структурних елементів, який забезпечуватиме дотримання заданого критерію оптимізації. При цьому формування оптимальної структури капіталу повинно враховувати два основні критерії: середньозважена вартість капіталу та рівень фінансової стійкості.

3. На мікроекономічному рівні з метою уточнення економічної сутності капіталу пропонуємо його альтернативне визначення як потенційної вартості, яка через здійснення інвестицій трансформується в активи підприємства з метою розширеного відтворення. З метою отримання різнобічної інформації про сутність капіталу підприємства, розроблена його класифікація, яка поділяється на окремі види за 18 ознаками.

4. У останні роки (2004-2006 рр.) на виноробних підприємствах з великим розміром сукупного капіталу переважають обсяги позикового капіталу. Значну частину у складі позикового капіталу займає зовнішній позиковий капітал, більшість якого становить кредиторська заборгованість товарного характеру. Спостерігається зниження частки статутного капіталу, іншого додаткового капіталу та резервного капіталів у складі власного капіталу в середньому по сукупності. При формуванні власного капіталу пріоритетними джерелами на невеликих виноробних підприємствах став нерозподілений прибуток та інший додатковий капітал, а на великих і середніх - статутний капітал та нерозподілений прибуток.

5. Обґрунтована система критеріїв оцінки фінансової стійкості виноробних підприємств. Пропонується застосовувати для оцінки фінансової стійкості сукупність таких показників: коефіцієнт автономії; коефіцієнт фінансового леверіджу; коефіцієнт загальної заборгованості; коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності; коефіцієнт довгострокової заборгованості; коефіцієнт поточної заборгованості; коефіцієнт маневреності власного капіталу; коефіцієнт страхування бізнесу.

6. Уточнені 2 групи показників комплексної оцінки ефективності використання капіталу виноробних підприємств: показники оборотності всього використовуваного капіталу, власного капіталу, позикового капіталу, фінансового кредиту, товарного кредиту, внутрішньої кредиторської заборгованості та показники рентабельності: рівень рентабельності всього використовуваного капіталу, рівень рентабельності власного капіталу, ефект фінансового леверіджу.

7. Обґрунтовані концептуальні підходи щодо збалансованого управління формуванням капіталу виноробних підприємств та розроблена модель управління формуванням капіталу в акціонерних товариствах виноробної галузі з урахуванням особливостей суб'єктів та визначення їх політики управління, що дозволить товариствам зменшити дефіцит власного і позикового капіталів та гарантувати стабільний економічний і соціальний розвиток і тим самим забезпечивши на ринку вина міцні позиції.

8. Розроблена стратегія управління формуванням капіталу виноробних підприємств Миколаївської області. Враховуючи низькі показники їх фінансової стійкості та високий рівень ризику використання великих обсягів позикового капіталу, пропонуємо „помірний” підхід до формування капіталу. З метою ефективного управління формуванням капіталу запропонована економіко-математична модель та розрахована його оптимальна структура для таких виноробних підприємств Миколаївської області, як ВАТ „Коблево”, ВАТ „Зелений Гай”, ВАТ „Радсад”, ТОВ „Сандора”.

9. Враховуючи високий ступінь зношеності наявного технологічного обладнання, пріоритетними напрямками використання капіталу є реконструкція та модернізація діючих потужностей, будівництво підземних сховищ та напівпідвалів для зберігання винопродукції; здійснення вкладень у проведення досліджень з купажування вин, підбору і селекції нових рас дріжджів для випуску шампанського; придбання відповідного технологічного обладнання, що підвищить якість і ціну вин: крупної тари з її розміщенням у приміщеннях з регульованою температурою; нових сучасних ліній для „холодного розливу” вина; обладнання для виготовлення вин з коротким циклом виробництва; обладнання для переробки відходів виноробства.

10. Для формування достатнього обсягу власного капіталу пропонується на рівні держави вдосконалити законодавство, що буде сприяти ефективному розвитку вітчизняного виноробства. Необхідно забезпечити відповідне співвідношення між розміром сплати фіксованого податку з 1 гектару плодоносних виноградників і 1 гектару ріллі; встановити адекватні ставки акцизів і вартості ліцензій; скасувати акцизний збір на марочні, сухі, ігристі столові вина; податок на додану вартість нараховувати лише на готову винопродукцію; гарантувати відшкодування страховими компаніями не менше 50% втрат аграрних підприємств; створити спеціалізовані інспекції для ціленаправленої боротьби з фальсифікацією та контрабандою вино-коньячної продукції.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

У наукових фахових виданнях:

1. Козаченко Л.А. Ефект фінансового леверіджу як інструмент формування оптимальної структури капіталу виноробних підприємств // Науково-теоретичний фаховий журнал „Вісник аграрної науки Причорномор'я” Миколаївського державного аграрного університету. – Миколаїв, 2005. – №4(32). – С.99-103.
2. Козаченко Л.А. Джерела формування капіталу виноробних підприємств Миколаївської області // Аграрний вісник Причорномор'я: Зб. наук. праць Одеського державного аграрного університету. – Одеса, 2005. – №27. – С.158-160.
3. Козаченко Л.А. Особливості формування капіталу виноробних підприємств // Зб. наук. праць Луганського національного аграрного університету. – Луганськ: Вид-во ЛНАУ, 2006. – №62(85). – Серія „Економічні науки”. – С.327-330.

4. Козаченко Л.А. Оцінка фінансової стійкості підприємств (на прикладі виноробних підприємств Миколаївської області) // Аналітично-інформаційний журнал „Схід”. – 2007. – №1 (79). – С.27-30.
5. Козаченко Л.А. Структура капіталу виноробних підприємств Миколаївської області. // Аграрний вісник Причорномор'я: Зб. наук. праць Одеського державного аграрного університету. – Одеса, 2006. -№36. – С.158-163.
6. Козаченко Л.А. Ефективність використання капіталу виноробних підприємств Миколаївської області // Аграрний вісник Причорномор'я: Зб. наук. праць Одеського державного аграрного університету. – Одеса, 2007. -№37. – С. 145-148.
7. Харківський Д.Ф., Козаченко Л.А. Шляхи формування капіталу виноробних підприємств // Наукові праці Одеської національної академії харчових технологій. – Одеса: ОНАХТ, 2007. – Т.2. –С. 211-214 (автору належить: аналіз стану, динаміки та ефективності використання капіталу виноробних підприємств).

В інших виданнях:

8. Козаченко Л.А. Пріоритетні напрями вкладення капіталу виноробних підприємств // Організація і управління економічними процесами в сучасних умовах: Тези доповідей XII Міжнародної науково-практичної конференції „XXI столітті: Наука. Технологія. Освіта”, 31 травня – 1 червня 2007р. – Мукачівський технологічний інститут. – Мукачево, 2007. – С. 76-77.
9. Харківський Д.Ф., Козаченко Л.А. Методичні рекомендації з управління формуванням капіталу виноробних підприємств // Одеса: ПП „Ксерокс”, 2007. – 67с. (автору належить: обґрунтування підходів щодо оптимізації структури капіталу).

АНОТАЦІЯ

Козаченко Л.А. Управління формуванням капіталу виноробних підприємств. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеню кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (економіка сільського господарства і АПК). - ПФ „Кримський агротехнологічний університет” НАУ, Сімферополь, 2008.

В роботі розкрито результати теоретичних і практичних досліджень управління формуванням капіталу виноробних підприємств з метою оптимізації його структури для забезпечення фінансової стійкості та ефективного функціонування в сучасних умовах господарювання.

Розглянуто економічну сутність та класифікацію капіталу, досліджено методику управління формуванням структури капіталу підприємств. Проведено комплексний аналіз економічних умов формування капіталу виноробних підприємств в Україні. На підставі аналізу співвідношення власних і позикових джерел визначено фінансову стійкість виноробних підприємств регіону та ефективність використання ними власного і позикового капіталів.

Обґрунтовані концептуальні підходи збалансованого управління формуванням капіталу виноробних підприємств, яка дозволить відновити стійкі показники діяльності, створити умови для компетентного управління на всіх етапах формування власного і позикового капіталу та управління розвитком виноробної галузі в цілому.

Розроблена стратегія управління формуванням капіталу, в якій пропонуються підходи до ранжирування структури капіталу за напрямками фінансування активів підприємства. Запропонована економіко-математична модель оптимізації структури капіталу виноробних підприємств, за допомогою якої досягається оптимальне співвідношення власного і позикового капіталу, відповідна фінансова стійкість та мінімізується вартість капіталу.

Особлива увага приділяється проблемам розробки державою механізмів відповідної фінансової політики, що включає застосування комплексу фінансових важелів (податків,

кредитів, цін, дотацій (субсидій), страхування), які допоможуть сформувати достатні обсяги власного капіталу виноробних підприємств в Україні і, таким чином, збільшити надходження інвестиційних ресурсів для розвитку та ведення ефективної господарської і фінансової діяльності. Окреслені пріоритетні напрями вкладення капіталу підприємств виноробної галузі.

Ключові слова: виноробні підприємства, стратегія управління, формування капіталу, власний та позиковий капітал, фінансова стійкість, ефективність, акціонерне товариство, державне регулювання.

АННОТАЦІЯ

Козаченко Л.А. Управление формированием капитала винодельческих предприятий. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (экономика сельского хозяйства и АПК). – ЮФ „Крымский агротехнологический университет” НАУ, Симферополь, 2008.

В работе изложены теоретические и методологические основы управления формированием капитала винодельческих предприятий. Раскрыта сущность экономической категории «капитал», а также научные подходы к определению сущностных характеристик капитала с точки зрения ряда представителей экономической теории. Рассмотрена и усовершенствована классификация капитала, дополнительно выделено два признака: с целью использования – на производственный, спекулятивный и страховой и по методами оценки – на реальный и номинальный. С учетом современных условий определены существующие концепции управления капиталом и оптимизации его структуры. Процесс оптимизации структуры капитала предприятия должен осуществляться на основе формирования его целевой структуры. При этом целесообразно использовать два критерия – средневзвешенной стоимости капитала и уровня финансовой стойкости.

Проанализированы экономические условия формирования капитала винодельческих предприятий Южного региона Украины. Проведены исследования специфических особенностей формирования капитала, выделены факторы, влияющие на этот процесс. Определены основные составляющие и структура капитала винодельческих предприятий разного размера. Изучено влияние концентрации капитала винодельческих предприятий этого региона на структуру активов и капитала. Выявлена зависимость между структурой капитала и размером предприятия: чем меньше размер предприятия, тем большую часть собственного капитала оно имеет в совокупном капитале. Проведен финансовый анализ капитала винодельческих предприятий, который основывается на определении удельного веса собственного и заемного капитала; состава собственного и заемного капитала по видам и срокам его возврата. Оценена финансовая устойчивость винодельческих предприятий. Проведенная оценка эффективности использования капитала винодельческими хозяйствующими субъектами свидетельствует о наличии в них значительного потенциала повышения возможного рыночного эффекта от собственного и заемного капиталов.

Обоснованы концептуальные подходы комплексного подхода до управления формированием капитала винодельческих предприятий, которая позволит создать условия для компетентного управления на всех этапах формирования собственного и заёмного капитала и развитием винодельческой отрасли в целом. Основными составляющими определено: государственная поддержка; правовое, научно-методическое, финансово-экономическое, интеллектуальное, техническое, информационное обеспечение; сотрудничество с Европейскими и всемирными организациями. Разработана экономико-

математическая модель оптимизации структуры капитала и на ее основе для конкретных предприятий рассчитаны оптимальные соотношения собственного и заемного капиталов.

Предложены такие пути государственной поддержки предприятий винодельческой отрасли, которые помогут сформировать оптимальный объем собственного капитала, обеспечить расширение производства на основе использования новейших технологий.

Обоснована стратегия управления формированием оптимальной структуры капитала винодельческих предприятий региона, в которой предлагаются подходы к ранжированию структуры капитала по направлениям финансирования активов. При формировании капитала винодельческих предприятий предлагается учитывать три основных стратегических цели: обеспечение минимальной стоимости капитала; удовлетворение потребностей в соответствующих видах активов; минимизация уровня финансовых рисков. Определены практические рекомендации относительно приоритетного направления вложения капитала винодельческими предприятиями.

Ключевые слова: винодельческие предприятия, стратегия управления, формирование капитала, собственный и заемный капитал, финансовая устойчивость, эффективность, акционерное общество, государственное регулирование.

ANNOTATION

Kozachenko L.A. Forming of capital management of wine-making enterprises. - Manuscript.

Thesis for obtaining of Candidate of Economic Science academic degree. Speciality 08.00.04 - Economy and Management of Enterprises (Economy of Agriculture and Agroindustrial Complex). – Southern Branch of the Crimean Agrotechnological University of the National Agrarian University, Simferopol, 2008.

The thesis exposes results of theoretical and practical researches in the sphere of forming of capital management of wine-making enterprises for the optimization of its structure to provide a financial stability and effective functioning in the modern conditions of management.

The author gives consideration to the economic essence, classification of capital and the methods of forming of capital management of the enterprise. Complex analysis of economic conditions of forming of capital of wine-making enterprises in Ukraine is conducted. Financial stability of wine-making enterprises of the region and their efficient usage of own and borrowed funding sources is measured on the basis of correlation of their own and borrowed capital.

The conceptual approaches of balanced capital management forming of wine-making enterprises is suggested. This system will help to recover the stable rates of activity, ensure conditions for qualified management at all stages of forming of own and borrowed capital and management of wine-making branch development in general.

The certain strategy of capital management forming is developed, in which the author offers methods of ranking the capital structure according to the sources of financing the enterprises assets. The economic and mathematical model of optimization of capital of wine-making enterprises, which gives the opportunity to set on optimum correlation of their own and borrowed capital is offered. This model helps to achieve corresponding financial stability and minimize capital value.

The special attention is paid to the problems of government's development of mechanisms of the corresponding fiscal policy, which includes the application of financial leverages complex (taxes, credits, prices, grants (subsidies), insurance), which will help to form the sufficient volumes of property asset of wine-making enterprises in Ukraine and, thus, increase the investment resources for their development and effective economic and financial activity. Priority directions for the investment of capital for wine-making enterprises are outlined.

Key words: wine-making enterprises, strategy of management, forming of capital, own and borrowed capital, financial stability, efficiency, joint-stock Company, governmental regulation.

